

Урок 1.

Мова — найважливіший засіб спілкування,
пізнання та впливу

МОВА — вид знакової діяльності людини, який полягає в застосуванні усталених у певній спільноті слів для позначення предметів, понять і явищ дійсності з метою обміну інформацією та фіксації за допомогою звукозапису чи письма.

Дослідження-характеристика

Напишіть функції, які виконує українська мова. Об'єднавшись у пари, виділіть три функції, які вважаєте основними. Свій вибір обґрунтуйте.

ФУНКЦІЇ МОВИ

ЕТИЧНА

КОМУНІКАТИВНА

ЕКСПРЕСИВНА

МИСЛЕТВОРЧА

НОМІНАТИВНА (ФУНКЦІЯ НАЗИВАННЯ)

ЕСТЕТИЧНА

ПІЗНАВАЛЬНА

КУЛЬТУРОЛОГІЧНА

ВОЛЮНТАТИВНА (ФУНКЦІЯ ВПЛИВУ)

Доведіть або спростуйте твердження

- Якщо ми говоримо, що мова – найважливіший засіб спілкування, пізнання і впливу, то, відповідно, є й інші засоби.

Дослідження-аналіз

Запишіть вислови. З'ясуйте, про які функції мови йдеться в них.

- 1) На все впливає мови чистота! Зір глибшає, і кращають уста, стає точнішим слух, а думка гнеться, як вітром розколихані жита. (Д.Павличко.)
- 2) Слово все називає, а думка за словом поспішає. (Нар.творч.)
- 3) Словом можна врятувати, можна й убити. (Нар.творч.)
- 4) Твоїм словом звертаюся до світу, твою гідність, як прапор, несую та зростаю до дум «Заповіту», щоб пізнати і велич, й красу (В.Дерій).
- 5) І думка стала словом... (М.Рильський)
- 6) Через мову щиро й правдиво відкривається нам білий світ. (Д.Білоус)

Дослідження-аналіз

Перевірте себе

- 1) ЕСТЕТИЧНА
- 2) НОМІНАТИВНА (ФУНКЦІЯ НАЗИВАННЯ)
- 3) ВОЛЮНТАТИВНА (ФУНКЦІЯ ВПЛИВУ)
- 4) КОМУНІКАТИВНА
- 5) МИСЛЕТВОРЧА
- 6) ПІЗНАВАЛЬНА

Диктант із завданням

Запишіть прислів'я , добираючи слова з довідки. Прокоментуйте записане.

Свій розум май, а людей однаково Розумний батько й сина спитати Гостре словечко коле Бджола жалить жалом, а чоловік... . На грубе слово не зважай, на улесливе - Словом як шовком вишиває, в ділом як шилом... . Великий рот у вола, а говорити

ДОВІДКА. Питай. Шпигає. Не вміє. Не соромиться. Сердечко. Словом. Не здавайся.

Диктант із завданням

Перевірте себе!

Свій розум май, а людей однаково **пита́й** . Розумний батько й сина спитати **не вміє**. Гостре словечко ко́ле **сердечко** . Бджола жалить жалом, а чоловік **словом** . На грубе слово **не зважай**, на улесливе – **не здавайся**. Словом як шовком вишиває, в ділом як шилом **шпигає** . Великий рот у вола, а говорити **не вміє**.

ГРАНОСЛОВ

Виправте лексичні помилки

- 1) Школярам доручили прибрати шкільне подвір'я.
- 2) Кожному спортсменові подарували пам'ятний сувенір.
- 3) Похід у ліс запланували на травень місяць.
- 4) Треба активно приймати участь у різних міроприємствах.

ГРАНОСЛОВ

Перевірте себе

- 1) Учням доручили прибирати шкільне подвір'я.
- 2) Кожному спортсмену подарували сувенір.
- 3) Похід до лісу запланували на травень.
- 4) Треба активно брати участь у різних заходах.

Лінгвістична гра «Закінчи речення»

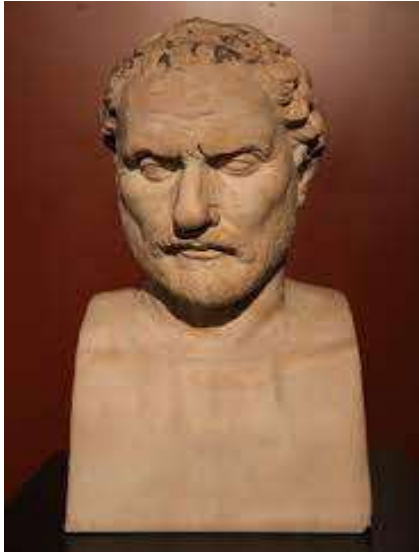
- 1) Для мене українська мова — це...
- 2) Значення мови для народу полягає в...
- 3) Розвинена держава завжди бореться й дбає про чистоту мови, адже...
- 4) Кожен громадянин України повинен зрозуміти, що мова — це...
- 5) Мову береже й творить не тільки закон, а й...
- 6) Для кожного народу рідна мова
- 7) Високу мовну культуру людини визначають за
- 8) Мова єднає між собою

Сформулюйте основну думку, що об'єднує речення.

Лінгвістична гра «Закінчи речення»

Перевірте себе!

- 1) Для мене українська мова — це рідна, солов'їна, материнська.
- 2) Значення мови для народу полягає в тому, що вона душа нації.
- 3) Розвинена держава завжди бореться й дбає про чистоту мови, адже мова віддзеркалює суспільство.
- 4) Кожен громадянин України повинен зрозуміти, що мова — це код нації.
- 5) Мову береже й творить не тільки закон, а й люди, які нею послуговуються.
- 6) Для кожного народу рідна мова найкраща.
- 7) Високу мовну культуру людини визначають за дотриманням нею мовних норм.
- 8) Мова єднає між собою український народ.

ДЕМОСФЕН

Цікаві факти з життя оратора

- Перший виступ молодого оратора перед народом скінчився сумно: шум, сміх і шушукання юрби не дали йому закінчити промову. Ця невдача була очевидною, оскільки Демосфен мав дуже слабкий голос, говорив невиразно, злегка заїкався, гаркавив (не вимовляв “р”), не вмів триматися перед публікою, постійно смикав тілом.
- Демосфен вирішив виправити всі недоліки своєї мови: набирив у рот камінчики й намагався говорити голосно та ясно; щоб навчитися вимовляти звук «р», брав щеня, слухав його гарчання й повторював звуки; привчив себе голосно промовляти вірші, намагався заглушити своїм голосом шум хвиль. Аби подолати смикання тіла, підвішував до стелі меч, який щоразу при різкому рухові колов плече.